

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

לחלוק או לא לחלוק – זאת השאלה לפרשת קרח

"ואש יצאה מאת ה' ותאכל את החמישים ומאתיים איש מקריבי הקטורת" ...
 "וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה, ותכס עליהם הארץ ויאבדו מתוך הקהל".

8. בעל ספר הבהיר (פסקה נט):

מאי שמים? מלמד שגיבל הקב"ה אש ומים וטפחן זה בזה ועשה מהן ראש לדבריו וכתוב "ראש דְּבַרְךָ אֶמֶת" (תהלים קיט, קס) והיינו דכתיב שמים שם מים, אש ומים. "עֲשֵׂה שְׁלֹם בְּמִרוֹמָיו" (איוב כה, ב) – נתן ביניהם שלום ואהבה, יתן בינינו שלום ואהבה.

9. הרב ערן טמיר :

"... שורש המילה מחלוקת הוא "חלק". אופי העולם שהוא, מורכב מחלקים רבים ומגוונים, כאשר לכל חלק יש אופי ומיוחדות משלו. על כל חלק מוטל התפקיד לצאת מן הכוח אל הפועל ולממש את תפקידו. לכן, עקרונית, אין להיבהל ממחלוקת, שהרי זהו כל עניינו של עולמנו, עולם החלקים. אמנם, כל זה שייך אך ורק בתנאי אחד – שהמחלוקת היא, אכן, לשם שמים.

10. המהר"ל בבאר הגולה (באר ראשון עמוד י"ט):

ואמר בעלי אסופות, פירוש כי אי אפשר שיהיה דעת החכמים על דרך אחד ואי אפשר שלא יהיה חלוק ביניהם כפי מה שהם מחולקים בשכלם. כי כל דבר ודבר אי אפשר שלא יהא בחינה יותר מאחת לדבר אחד, שאף אם הדבר טמא אי אפשר שלא יהיה לו צד בחינה אל טהרה של מה, וכן אם הדבר טהור אי אפשר שלא יהיה לו בחינה מה של טומאה. ובני אדם מחולקים בשכל ואי אפשר שיהיו כל שכלי בני אדם על דרך אחד כמו שיתבאר, ולכך כל אחד מקבל בחינה אחת כפי חלק שכלו.

11. המשנה יבמות פרק א' משנה ד':

"... אף על פי שאלו אוסרין ואלו מתירין, אלו פוסלין ואלו מכשירין, לא נמנעו בית שמאי מלישא נשים מבית הלל, ולא בית הלל מבית שמאי. כל הטהרות והטמאות שהיו אלו מטהרין ואלו מטמאין, לא נמנעו עושין טהרות אלו על גבי אלו".

1. אבות ה, יז:

כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים ושאינה לשם שמים אין סופה להתקיים. איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים זו מחלוקת הלל ושמאי ושאינה לשם שמים זו מחלוקת קרח וכל עדתו

2. במדבר ט"ז, ג:

"רב לכם, כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה', ומדוע תתנשאו על קהל ה'".

3. מדרש במדבר רבה (יח, ג):

ויקח קרח מה כתיב למעלה מן הענין (במדבר טו) ועשו להם ציצית, קפץ קרח ואמר למשה טלית שכולה תכלת מהו שתהא פטורה מן הציצית? א"ל חייבת בציצית. א"ל קרח טלית שכולה תכלת אין פוטרת עצמה ארבע חוטין פוטרות אותה בית מלא ספרים מהו שיהא פטור מן המזוזה אמר לו חייב במזוזה א"ל כל התורה כולה רע"ה פרשיות אינה פוטרת את הבית פרשה אחת שבמזוזה פוטרת את הבית אמר לו דברים אלו לא נצטוו עליהן ומלבד אתה בודאן.

4. במדבר ט"ז ט-יא:

"המעט מכם כי הבדיל א-להי ישראל אתכם מעדת ישראל ... ויקרב אותך ואת כל אחיך בני לוי אתך ובקשתם גם כהונה?! לכן אתה וכל עדתך הנועדים על ה', ואהרן מה הוא כי תלינו עליו?!"

5. שם ז:

"והיה האיש אשר יבחר ה' - הוא הקדוש".

6. שם י"ד:

אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאותנו, ותתן לנו נחלת שדה וכרם, העיני האנשים ההם תנקר?!"

7. שם כח:

"וויאמר משה: בזאת תדעון כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה, כי לא מלבי. אם כמות כל האדם ימתון אלה ופקודת כל האדם יפקד עליהם - לא ה' שלחני!"

ואם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה ובלעה אתם ואת כל אשר להם וירדו חיים שאלה - וידעתם כי נאצו האנשים האלה את ה'!"

**12. הרב יעקב נגן על פי פירושו של הרב עמיטל
למנוח 'מחלוקת שהיא לשם שמים סופה
להתקיים':**

... שכאשר יש ויכוח וכל אחד מהצדדים בטוח שכל פעולתו אך ורק 'לשם לשמים', אין סיכוי שאחד מהם יוותר, וממילא 'סופה להתקיים', כלומר המחלוקת הזאת תעמוד לעד... אדם אולי יהיה מסוגל לוותר על דבר שהוא מוכן להודות שהוא צורך אישי, אבל כאשר הוא מעניק לאותו דבר אצטלה של קדושה ומתיימר לייצג את אלוהים, הוא יקדש את עקשנותו ולא יוותר ולא יתפשר.

13. בבא מציעא פד ע"א:

ובסופו של דבר נח נפשיה [נחה נפשו, מת] ר' שמעון בן לקיש (ריש לקיש), ונהנה קא [והיה] מצטער ר' יוחנן בתריה טובא [אחריו, עליו, ביותר], על חסרוננו ועל מה שגרם לו. אמרו רבנן [חכמים]: מאן גיזיל ליתביה לדעתיה [מי ילך וישב את דעתו] שלא יצטער כל כך? אמרו: גיזיל [ילך] ר' אלעזר בן פדת, דמחזדין שמעתייה [שמחודדות הלכותיו] ויוכל להיות כעין תחליף לריש לקיש. אגזל יתיב קמיה [הלך וישב לפניו]. כל מילתא דנהנה אמר [דבר שהיה אומר] ר' יוחנן אמר ליה [היה אומר לו] ר' אלעזר: הרי תניא דמסייעא [שנוייה ברייתא שמסייעת] לך, לדברך. אמר לו ר' יוחנן: וכי את פבר לקישא [אתה כבן לקיש], וכי ביכולתך למלא את מקומו?! בר לקישא, פי הנה אמיןא מילתא [בן לקיש, כאשר הייתי אומר דבר], הנה מקשי [היה הוא מקשה] לי עשרין וארבע קושיותא [קושיות], ומפרקיןא ליה [והייתי מתרץ לו] עשרין וארבעה פרוקי [תירוצים], וממילא רוחא שמעתיא [ומתוך כך היתה ההלכה מתרווחת] שבתוך המשא והמתן, הקושיות והתירוצים, היו הדברים מתבררים ומתבהרים. ואת אמרת [ואתה אומר] לי: "תניא דמסייע לך" [שנוייה ברייתא המסייעת לך], אטו לא ידענא דשפיר קאמינא [וכי אינני יודע שיפה אמרתי]? לא סיוע אני חסר, אלא להיפך: חסרה לי הבקורת המועילה של ריש לקיש. הנה קא אגזיל וקרע מאניה וקא פכי ואמר [היה הולך וקורע את בגדיו ובוכה ואומר]: "היכא את בר לקישא, היכא את בר לקישא" [היכן אתה בן לקיש, היכן אתה בן לקיש?]. והנה קא צוח [והיה צועק] כך עד דשף דעתיה מיניה [שניטלה דעתו ממנו]. בעו רבנן רחמי עליה ונח נפשיה [בקשו חכמים רחמים עליו ונחה נפשו, נפטר], שלא ישאר במצב קשה זה."

14. שמות יט, ו:

'ממלכת כהנים וגוי קדוש'

15. עירובין י"ג ע"ב:

"א"ר אבא אמר שמואל: שלש שנים נחלקו בית-שמיא ובית-הלל, הללו אומרים הלכה כמותנו והללו אומרים הלכה כמותנו. יצאה בת קול ואמרה: 'אלו ואלו דברי אלהים חיים הן, והלכה כבית-הלל'. וכי מאחר שאלו ואלו דברי אלהים חיים מפני מה זכו ב"ה לקבוע הלכה

כמותו? מפני שנוחין ועלובין היו, ושונין דבריהן ודברי ב"ש, ולא עוד אלא שמקדימין דברי ב"ש לדבריהן... ללמדך, שכל המשפיל עצמו הקב"ה מגביהו, וכל המגביה עצמו הקב"ה משפילו; כל המחזר על הגדולה גדולה בורחת ממנו, וכל הבורח מן הגדולה גדולה מחזרת אחריו; וכל הדוחק את השעה שעה דוחקתו, וכל הנדחה מפני שעה שעה עומדת לו."

16. תוספתא סנהדרין (פרק ז):

"משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שימשו כל צרכן הרבו מחלוקות בישראל, ונעשו שתי תורות."

17. מבוא לחכמת הקבלה חלק א שער ג פרק א:

"וכמו"כ נודע כי ב"ה וב"ש שרשם חסד וגבורה, וכעת הלכה כב"ה, אבל לעתיד כב"ש, כמו שכתב האר"י הק' ז"ל. ואולי מטעם זה שונים בש"ס קודם כל דברי ב"ש ואח"כ דברי ב"ה":

18. ה"שפת אמת" (קרח תרמ"ז):

וביארנו בגמ' במחלוקת שמאי והלל מאחר שאלו ואלו דברי אלקים חיים למה זכו ב"ה לקבוע הלכה כמותם שנוחין ועלובין היו ע"ש בעירובין. והענין הוא עפ"י מ"ש במ"א דכתבו חז"ל שעלה במחשבה לברוא במדה"ד וראה שאין עולם מתקיים ושיתף מדה"ר. ובארנו כי לא הי' שינוי ח"ו רק שכן הי' הבריאה שיהי בכל דבר תחילתו סדר הדין ובגמר ישתתף מדת הרחמים. ופי' אלו ואלו דברי אלקים חיים שבי' הדיעות מתקיימים בשמים רק בעוה"ז הלכה כב"ה. ובשם האר"י ז"ל איתא סופה להתקיים כי לעתיד יהי הלכה כב"ש."

19. ספר ערבי נחל:

"וידוע שבכל מקום מחלוקת בית שמאי ובית הלל בית שמאי מחמירין ובית הלל מקילין, כי מדת בית שמאי הגבורות הקדושים ומדת בית הלל רחמים, וכמשרז"ל (שבת ל ע"ב) לעולם יהא אדם ענוותן כהלל ולא קפדן כשמאי, ואמנם מדרגות בית שמאי גדול יותר, וכמשרז"ל יבמות י"ד. שאני בית שמאי דמחזדי טפי כמ"ש כ"ז בכתבים, ולכן לעתיד לבוא יהיה הלכה כבית שמאי, ומובן זאת היטב עם האמור, כי הבית שמאי מדיגתו יותר והמציאו ההנהגה תמיד מבריאה עצמה בלי מסך היצירה כמו שעלה תחלה במחשבה לברוא במדת הדין ושם הדקדוק מצוי ולכן לעולם מחמירין, משא"כ מדת בית הלל ההנהגה ע"י מסך היצירה שהקדים מדת הרחמים ולכן מקילין, ועכשיו הלכה כב"ה כי הנהגות רוב העולם ע"י היצירה, ולעתיד שיתוקן העולם ויהיה כמו שעלה במחשבה אז יהיה הלכה כבית שמאי"

20. הרב אלחנן וסרמן:

"בית שמאי מחזדי טפי (יותר חדי מחשבה) והאמת כדבריהם. אלא, שבזמן הזה אין אנו יכולים לירד לסוף דעתם... אבל לעתיד לבוא, כאשר יקויים " ומלאה הארץ דעה" יתברר שהאמת כבית שמאי ולכן ההלכה תהיה כמותם."